Huszadik évfolyam. 226. szám. Kolozsvár, kedd, október 3. 1899.

Szerkesztői iroda:
Belmagyar-utcza végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék" előfizetési dija:
Egész évre . . 16 forint. | Negyedévre . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. | Egy hóra . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:
Kolozsvárt, Belközép-utcza 33-ik szám.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára **4** krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.
Reklám sora **1 forint.**
Bélyeg-illeték minden hirdetés után **30 kr.**

Hivatalos közlemények sora **5 forint.**
Nyilttéri czikkek garmond sora után **20 kr.** fizetendő.

A bürokrátia.

Modern állami életünknek ez a legrettenetesebb kreaturája. A magyar karaktertől pedig alig áll távolabb valami, mint épen a bürokrátia. Irtózott is népünk ettől minden időben és nem nehéz bizonyitani, hogy 1848-ban is főleg azért tértünk el a korábbi dikastériális rendszertől a parlamenti alkotmány rendszerére, mert megutáltuk a bürokrátiának azt a csirájában félelmetesnek talált terjeszkedesét, a melyre a helytartó tanácsok és kanczelláriák szervezete alkotnak szolgálatot. A krónikás feljegyezte egyebek között, hogy midőn 1848-ban a márczius 15-iki események hire Kolozsvárra érkezett, a lelkesült tömegek avval a jelszóval vonultak végig utczáinkon „le a bürokrátiával". És 50 évvel ezután majd, hogy megfuladunk a bürokrátia posványában.

Pedig Deák Ferencz sem óvta semmitől annyira nemzetünket, mint épen az önkormányzati tevékenység e szörnyüséges polipjától, mely csirájában megfojt, gyökerében eltapos minden öntevékenységet, minden szabadságot. És azért mégis klaszikus tanura hivatkozhatunk Tisza István gr. személyében, a ki kimondotta, hogy a papiros korszak sajnos tultengésben van. Ez azonban csak az administrátió egyszerüsége szempontjából baj. Az ellenben, hogy a polgárban mesterségesen kifejlesztetik annak tudata, hogy ő csak az államtól és állam által remélheti vágyainak kielégitését, egyenesen nemzeti szerencsétlenség. Pedig a bürokrátiának ez a legállandóbb és leggyakoribb következései közé tartozik.

Panaszkodunk a gyakorlati pályák elhanyagolása miatt. Ám arra nem gondolunk, hogy a hivatali állások mertéktelen szaporitásával a hivatali státus kereteinek rendszeres tágitásával első sorban a kabátos proletáriátus fejlesztését segitik elő. Már pedig mi természetesebb a gyakorlati pályák iránt traditioi szerint amugy is idegenkedő magyarságtól, mint ha azt az alkalmat, a mit az állam a hivatali állások megszaporitásával a hivatal vadászat számára teremtett, — nem engedte kezeiből kisiklani? A végén, ha nem is mondható nálunk a közhivatalnok sorsa nagyon fényesnek, — a nyugdijban és más egyebekben a hivatali pálya még mindig bizonyos vonzó erőt gyakorol az élet idegemésztő küzdelmei elől menekülni szeretőkre. És az állam jól is gondoskodott ezekről. Magyarországon mindenre teremtettek hivatalt. Még a kergült birkák, a tüdővészes malaczok, sőt a vidéki szinészet részére is.

És csodálkozunk, hogy az ugy nevezett közép osztályt alkotó inteligentia, nem tódult a kereskedelmi s ipari pályákra!

Talán bizony az ipari felügyelők szintén igen érdekes intézményének krealásából meritsük azt a hatást, hogy a traditióban amugy is a hivatali pálya iránt előszeretetre nevelt magyar ifjuval az ipari tevékenységet megkedveltessük.

Azaz, hogy teremtettünk mi erre a czélra más intézményt is. Éppen a napokban volt szerencsénk ez intézmény képviselőjéhez: a felsőbb kereskedelmi iskolák, talán akadémiák fő biztosához.

Tetszik tudni, ugy történt a dolog, a felsőbb kereskedelmi iskolák, talán akadémiák tanárainak mi sem fájt inkább, mint hogy felettük a tanfelügyelő gyakorolja az állami felügyeletet. Milyen derogáló dolog is, hogy a felsőbb iskolák, talán akadémiák dolgába bele szóljon az, a ki holmi falusi népiskolák dolgaival törődik. Ezt nem türhették a felsö-leányiskolák.

Hogy türhették volna a felsőbb kereskedelmi iskolák, talán akadémiák?

A minden irányban előzékeny Wlassics meg is szüntette a tanári karok aristokratikus érzékenységét sértő ez abuzus gyakorlatát. Igy keletkezett aztán a felsőbb kereskedelmi iskolák, talán akadémiák fölé a miniszteri biztosnak nem mindennapi intézménye, a mely egy személyben az aristokratikus felfogást, a bürokratikus nizust és a ministeri centralizatiót teremtette.

De hát azért tekintik, a democratikus principium természetes letétemányesének a kereskedelmi pálya munkásait, hogy az ilyen intézmény irányitsa azok lépését. Wlassits Gyulának minden esetre első dij járna ki ezért egy csodabogár kiállitáson.

Hanem vajjon mi járna ki nekünk a 48-iki márcziusi események kolozsvári szóvivőitől és Deák Ferencztől, ha feltámadnának?! Hát bizony valószinüen nagyot néznének mindezek, ha látnák hazánkban a bürokratia minden irányban kiterjeszkedett kereteit.

De az is igaz, hogy ha az 1848. márcziusi események kolozsvári szóvivői felkelnének sirjaikból, bizony megkérdeznék a bürokratia egészségtelen elhatalmasodásának láttára, hogy hát miért is bögték ők magukat rekedtté 50 évvel ezelőtt? Sőt Deák Ferencz is nagyot nézne a bürokratikus czopf uralmának mai keretei előtt.

Ámde mi nem ügyelünk sem Deák Ferenczre, sem a 48-asokra. Keleti temperamentumunk elégülten nyujtózkodik el azon a tudaton, hogy ha kellemetlen is a bürokratia minden lében kanálkodó kotnyeleskedése, a sok hivatal biztositja az aránylag kivánható kényelmet és nyugodalmat. És ha épen lelkiismereti furdalásokat érezünk a mult eseményeiből való nagy visszaesés miatt, hát vigasztaljuk magunkat a „Gésák" pajkos melódiájával:

„Van-e föld, hol a czopf nem ismeretes?
Hess, hess, csunya czopf hess, hess, hess!"

Politikai hirek.

Az igazságügyi minisztériumból. Az igazságügyi minisztériumban serényen dolgoznak az átalános magánjogi törvénykönyv második, be nem fejezett részén. A revizió és összeegyeztetés adja most a legtöbb munkát. A királyi ügyészi utasitás, kapcsolatban a bünügyi statisztikára vonatkozó intézkedésekkel, szintén földolgozás alatt vannak s a bünvádi perrendtartás életbeléptetése alkalmából szükséges munkálatok befejezése után azonnal a *büntetőtörvénykönyv novellája* kerül sorra.

Fizetés javitás. Elvégre történik valami a köz tisztviselőkért is. Mint Budapeéstről irják a legutóbbi miniszter-tanácson ugyanis elhatározták, hogy minden miniszter tárczája keretén belül rendes évi pótlékkal megjavitja a tisztviselők fizetését, mig az általános fizetésrendezés elkövetkezik. A pótkot azonban csak a három utolsó fizetési fokozatba: a X., XI. és a XII-ik fokozatba tartozó tisztviselők kapják, de ezek közül is csak azok, a kik feleséges emberek. A pótlékokat a jövő évtől kezdve a következő arányban kapják a tisztviselők: a X-ik fizetési fokozatba tartozó tisztviselők kapnak évi 160 forint pótlékot, a XI-ik fizetési fokozatba tartozók 140 forintot, a XII-ik fizetési fokozatba tartozó tisztviselők pedig évi 120 forintot.

Intendáns — államtitkár. Budapesti tudósitónk értesit arról, hogy a belügyminiszterium és a közoktatásügyi miniszterium között napok óta folynak a tárgyalások, hogy a szinházi osztályt a belügyminiszteriumtól áttegyék a közoktatásügyi miniszteriumhoz. Mint most hirlik, ez legközelebb meg is fog történni, még pedig egy rendkivül érdekes átalakulással. *Az intendatura megszünik, gróf Keglevich István közoktatásügyi államtitkár lesz s mint ilyen fogja a szinházi ügyeket vezetni.*

Az országházból.

Budapest, okt. 2.

A képviselőház ma rövid ülést tartott, melynek napirendjén volt Kossuth Ferencznek az októberi gyásznap tárgyában beadott inditványa, melyet Kossuth ma okolt meg. Ebben azt sürgette, hogy a kormány és a Ház is vegyék ki méltó részüket a nemzeti kegyelet nagy ünnepéből.

Kijelentette, hogy a Ház hazafias érzelmeinek kisebbitése lenne, ha hosszu beszéddel indokolná minap bejelentett inditványát. Meggyőződése, hogy most, a mikor az egész nemzet készül leróni a kegyelet adóját, nem mulaszthatja el a vértanuk iránti kötelességeit sem a kormány, sem a nemzet képviselete. Nem volna jó szolgálat a korona iránt, ha a nemzeti érzelmekbe olyan dolgokat akarnának belemagyarázni, a melyek ellentétesek a korona érzelmeivel. Ebben az ünnepben az egész nemzetnek, együtt kell éreznie ... Az egész Ház osztatlan helyesléssel fogadta Kossuth beszédét, mire a miniszterelnök hozzájárult ahhoz, hogy a Ház az inditványt holnap tárgyalja. Ez tehát határozattá vált.

Az ülésszak e részéről az alábbi részletesebb tudósitást adjuk:

Kossuth Ferencz: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Kérdem, van-e szükség inditványomat megindokolni? Nem-e megbántása a t. Ház hazafias érzelmének az, ha érvekkel támogatom azt a javaslatomat, hogy a nemzet képviselete, az országgyülés és a kormány vegyenek részt a nemzet gyászünnepélyében? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ez az ünnep nem egy pártnak ünnepe, hanem az egész nemzeté. Ötven év előtt, midőn szabadságunk, jogaink, alkotmányunk és a nemzet élete meg lettek támadva, nem egy párt védte a nemzet életét, banem az egész nemzet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Most pedig az egész nemzet készül leróni elismerése, hálája és megemlékezése adóját a haza vértanui iránt.

Kötelességet teljesit a nemzet, ha megragadja az alkalmat, a mely hálája lerovására kinálkozik. Egy fél század mult el azóta, hogy a magyar vértanuk kiszenvedtek. Félszázad előtt a kétségbeesés elnémitotta az ajkakat és megfagyasztotta a sziveket. Romba döntötte az önkény azt az oltárt, a melyen a hazafiság vallása áldozott. De a gondviselés ugy akarta, hogy ne a letiport nemzet söpörtessék el, hanem a téves rendszer, az a vétkes rendszer, a kényuralom, a mely akkor vakon sujtott a hóhér pallósával. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Maga az uralkodó söpörte el ezt a rendszert, mint olyat, mely vészt és szenvedést hozott népeire és önmagára.

Ámbár hazánk még nem teljesen független és szabad, mégis szabad már a gondolat, a szó és a toll, szabad visszaemlékeznünk, szabad hazafiságot éreznünk és hirdetnünk, szabad a honfierényeket magasztalnunk a nemzet vértanuiban.

Vannak tán, kik vonakodnak részt venni a nemzet gyászünnepén, mert attól tartanak, hogy ez talán neheztelést szülne a legfelsőbb helyen. Ezeknek azt mondom, hogy nem jól szolgálják a koronát és a hazát, ha folyton ellentéteket igyekeznek belemagyarázni a nemzet és korona érzelmeibe. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Erre semmi ok nincs és nem lehet, mert 32 év előtt már kibékült a korona az élőkkel és fel nem tehető egy keresztény fejedelemről, hogy ki ne békült volna a halottakkal. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Nagyon röviden indokoltam inditványomat és csak azt teszem hozzá, hogy a képviselőház és a kormány nem különithetik el magukat az egész nemzet érzelmétől, mely október 6-án csak egy érzelem lehet: végtelen kegyelet a haza mártirjai iránt. (Zajos tetszés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! A mai napon Kossuth Ferencz képviselő ur inditványa felvételre tüzetett ki. A házszabályok értelmében a felvétel napján az inditvány érdemileg nem tárgyalható. Ma határozat csak a fölött keletkezhetik, hogy kitüzi-e a Ház tárgyalásra az inditványt, igen vagy nem? Minthogy én magam is óhajtom, hogy e kérdésben a Ház határozatot hozzon, most pedig nem hozhat, kérem a t. Házat, méltóztassék ez inditvány tárgyalását a holnapi ülésre kitüzni. (Általános helyeslés.)

A Ház ehhez hozzájárul.

Választás.

Elnök: Következik a kvóta-bizottság tiz tagjának megválasztása.

Megválasztattak a bizottságba: gróf Apponyi Albert, gr. Csáky Albin, Falk Miksa, Horánszky Nándor, Tisza Kálmán, Matlekovics Sándor, Pulszky Ágost, gr. Andrássy Gyula, Láng Lajos és Tomasics Miklós.

Osztrák válság.

Bécs, okt. 1.

A császár, ellenkezőleg az eddigi dispozicziókkal, nem szerdán, hanem *már kedden* délután utazik el az udvari vadászatokra.

Az uj kabinet még ma sem teljes és

AZ „ELLENZÉK" TÁRCZÁJA.

1899. Otóber 3.

Cirkvenica.

V.

Azt a két hatalmas rovart, melyet az Ellenzéknek küldöttem, itt fogták a selcei szirtes partok mélységeiben... Bátran megfőzhette a szakácsné és barátait a szerkesztő bátran megvendégelhette velük, mert jóféle rákok voltak.

Ha három pár lábuk lett volna: akkor *bogár*-számba mennének. Ha négy pár: akkor *pók*-számba. Mert ez már törvény. A bogárnak *hat*, a póknak *nyolcz* lába van. Nincs itt kivétel. A ráknak pedig nyolcznál mindig több. Rendesen tiz. Ezeknek tiz volt. Nem szerint: rovar mindakettő, épen miként a bogár és miként a pók. De faj szerint: rák. Ismeretes néven: languszt.

Némelyik negyven czentiméterre nő. A küldemény tehát nem nőtte ki teljesen magát. Fiatal korában került kézre. A mint láthatták, ollója nincs. Ha volna: hummernek hivnák.

A langusztok ártatlanok. Nem támadnak. A tenger hulladékaiból élnek. Azonban a hummer ollója félelmes eszköz. A mult télen Lussinban egy vastag cseresznyefa botot tartottam egy hummer elé. A bestia megragadta és ugy elmetszette, mint egy gép.

Ezeknek a langusztoknak csodálatosan szépen tagolt nagy bajuszuk bizonyára feltünt. Más rovarnál ez a bajusz tapintó szerv. Talán még egyéb is. Csak nézni kell ugyanazon hangyaboly egyedeit, a mint jönnek és mennek kitaposott utjukon. A szemközt találkozó hangyák nagy óvatossággal megállnak egymás előtt s csápjaikat összeérintik. Aztán tovább mennek a maga utján. Olykor nem folytatják a megkezdett utat, hanem egyik visszafordul, társul szegődik a másikhoz s aztán együtt mennek tovább. Ha nem röstelljük a megfigyelést, látni fogjuk, hogy az egyik segitségül hivta a másikat, vagy valamely ellenség legyőzésére, vagy valamely nehezebb tárgynak együttes erővel való elszállitására.

Legtöbbször egy-egy fadarabról van köztük szó, melyre a fészek architekturájának van szüksége az emeletek és folyosók gerendázatánál. Ha kettő nem elég: csápjukkal megérintve oda hivnak egy harmadikat, szükség esetén egy negyediket is. A ki szereti a természetet, sokszor egész csapat hangyát láthatott, a mint czélirányosan, egyöntetü müködéssel küzködnek, vesződnek, meglepő energiát és hihetetlen erőfeszitést fejtve ki egy-egy nehéz tárgy vonszolgatásánál.

A csápoknak ezt az érintkezését sokszor néztem a méheknél is. Kivált azon kaptárok lakói üzik ezt, a melyekből vagy merőben hiányzik az anya, vagy nászutra repült, vagy rajt gyüjtött maga körül, hogy uj telepet alkosson. Tehát olyan időkben történik ez az ideges érintkezés, mikor a helyzet válsággal fenyegeti a népet, annak nyugalmát, egységét, fajfentartását.

Nem igazolatlan ilyenformán az a föltevés, hogy a csáp a rovarnak nemcsak tapintó, hanem *beszélő* szerve is. Ezzel az organummal adják egymásnak tudtára ugy a fenyegető veszélyt, mint a bekövetkezett válságot. Ezzel hivják föl egymást az erők egyesitésére a közjó érdekében. Ezzel tudatják egymással az ellenség közeledését és a zsákmány hollétét.

Tudós emberek megállapitották, hogy a languszt bajusza nemcsak tapintó és beszélő szerv, hanem az közvetiti nála a lélegzést is. Tehát azt a szolgálatot teszi, a mit a kopoltyu, vagy a tüdő. De nem minden izület van lélekzésre berendezve, hanem csak a bajusztövénél levő izületek. A csomagolásnál nagy vigyázatot fejtettem ki, hogy le ne törjék a drága bajusz. Nem tudom, sikerült-e? Ha igen: akkor a rák-pár elevenen érkezett Kolozsvárra.

Azért mondom *párnak*, mert a nagyobbik férfi; a kisebbik hölgy. Nem épen kisasszony, mert csábító szép és élénk szineit immár elvesztette az anyaság gondjának és aggodalmának küzködő és borus hatása alatt. Nem csekélyek lehetnek ezek a gondok és aggodalmak, ha meggondoljuk, hogy Landois tudós pontos számitása szerint egy languszt-anya, mely külömben 44 cm. hosszu és 197 gramm nehéz volt, tehát a legnagyobb példányokhoz tartozott, farka alatt 148,416 tojást hordozott magával. Bizony nem lehet csekélység ennyi magzatot megóvni a tengernek oly számos ragadozója ellen.

Ez a mértéktelen szaporaság kulcsot nyujt a tenger faunájának háztartási rejtélyéhez. Sokszor gondolkoztam: miből él ez a véghetetlen sok állat? Könnyü mondani, hogy egymást falják föl. De ha a nagy megeszi a kicsit s a nagyobb a nagyot: akkor a kicsinek előbb-utóbb el kell fogyni. Igy hittem, a mig a rákokról felvilágositást nem szereztem egy pár nagy kutató könyvéből.

Most már látom, hogy a háztartás rendjét a rákok tartják fenn. Nem épen a hummerek, langusztok, szcampák, kurtafarkok (decapoda), ámbár ezek is nagyon szaporák s ikrájuk és zoëájuk (átalakulásban levő magzat) óriás tömege bőséges zsákmányt nyujt. Ezek azonban nagyobb és erőteljesebb fajták lévén, ollójukkal, mely szörnyü éles, farkukkal, mely kemény ütésekre képes és páncéljukkal, mely telve van tüskékkel — sikeresen tudják megvédelmezni a jövő nemzedéket.

De vannak apróbb rákok, ezer meg ezer fajta, sáska, tücsök, bolha, pók és tetü alaku, szabad szemmel nem is látható családok föl egészen egy házilégy nagyságáig — idetartozik az ismeretes vizi bolha is, melyet a pisztrang-tavak kezelői nálunk is tenyésztenek, hogy a kényeskedő pisztrangnak eleven táplálékot nyujthassanak ..... a gyökérlábaknak és egyenlábaknak (osselus, isopoda) nagy sokasága, az élősdieknek ismert és nem ismert fajtái: mindezek milliószámra hemzsegnek a tengerben; de nem imitt-amott, hanem mindenütt, a felszinen ép ugy, mint a nagymélységekben és állandó tápul szolgálnak a kisebb rendü halaknak, kagylóknak, rákoknak, puhányoknak, melyeket aztán a még nagyobb rablók ejtenek törbe.

Talán nem érdektelen felemliteni, hogy a nagyobb rákfajták, ezekkel együtt a mi édesizü rákunk is, évenként tiz-tizenkétszer vedlenek ifjukorukban. Ilyenkor, meglehetős küzdelmek és kinok között formaszerint kibujnak pánczélos börükből. A vedlés gyakori volta megszünik az ivarérettség korában. Ezentul évenként csak egyszer változtatnak pánczélt. Őreg korukban egyszer sem. A növekedés folyamata vedlés közben megy végbe. A hummernél észlelték, hogy egyetlen vedlés alatt testének egyötödével növekedett.

Minden malicziától eltekintve: nem jut-e eszünkbe erről, a legtöbb magyar politikusok karriérje? Ezek is vedlés közben nőnek.

Az sem érdektelen, hogy a nagyobb fajta tengeri rákok gyakorta üzik az öncsonkitást. Lábaikat és ollójukat képesek minden izületben maguktól egyszerüen eldobni. Magam is láttam, hogy a mint egy gyermek egy decapodát derékon fogott, az állatnak mind a tiz lába azonnal levált a testéről. Ez egy különös tünemény, melynek fiziologiája nincs megmagyarázva.

Anynyit tudnak, hogy a rovarok lábizei könnyen elválnak. Talán nincs ember, a ki gyermekkorában ne játszott volna a kaszáspók kitépett lábával. Hanem az ki volt tépve. Tehát erőszakosan volt a törzstől eltávolitva.

A rák azonban nem használ erőszakot. Ő ugy rugja le magáról a lábát, mint mi egy bő papucsot. A lerugott láb vagy olló megint kinő; olykor elferdült, olykor kissebb alakban; de kinő és használható lesz belőle.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

pedig az okból, mert a pénzügyi tárcza és a galicziai miniszterium vezetésére nézve az eddigi tárgyalások még nem vezettek eredményre és ezért még nincsenek befejezve.

Böhm-Bawertk, a kit első sorban jelöltek az uj pénzügyi tárcza betöltésére, nem hajlandó arra vállalkozni, ugy szintén *Chledovszky* lovag sem érez magában kedvet a galicziai miniszterium vezetésének elvállalására.

Ez akadályok felidézésében nagyban érvényosült a jobbpártiak intrikája, a kik, ha egyebet nem, azt akarják elérni, hogy az uj miniszterium azzal, hogy megalakitásához annyi idő kellett. már most diskreditáltassék; különben teljes biztonsággal várható, hugy a tárgyalások még a holnapi nap folyamán befejezést nyernek és épp igy biztosra vehető, hogy a keddi *Wiener Zeitung* már közölni fogja az uj miniszterek névsovát.

A távozó miniszterek magas kitüntetésekkel hagyják el helyüket. *Thun* gróf — hir szerint — a *Szent-István-rend* nagykeresztjét, Kaizl a *Lipót-rend* nagykeresztjét, a többiek a vaskoronarendet és pedig annak első osztályát fogják kapni.

Az uj miniszteriumban valószinüleg helyet foglalnak a régi miniszterek közül *Wittek* vasuti miniszter, a ki csak a király határozott kivánságára fogadta el ujból a miniszteri tárczát, továbbá *Welsersheimb* grf. osztrák honvédelmi miniszter, táborszernagy.

Kolozsvár tagositási ügye.

— *Felelet.* —

Az „Ellenzék" folyó évi 221. számában „A kolozsvári tagositás mizeriái" czimmel egy czikk jelent meg.

Sajnosan tapasztalván, hogy a kolozsvári tagositás ügyében az „Ellenzék" czimü lapban nem ritkán közöltetnek az ügy állását ferdén feltüntető közlemények, az ügy állását jónak látom főleg a nagy közönség iránti tekintetből a következőkben ismerteteni:

Először is — a korábbiakat mellőzvén — az előmunkálatok megkezdésének tárgyalását tartottam 1894. évi deczember hó 17-én, mikor a felek képviseletét teljesen rendeztem és a későbbi tárgyalásokra a rendezésben feltüntetett egyéneket hivtam meg.

Ennek megtörténtével következett volna a müködő mérnök megválasztása, de választás előtt Albach Géza volt polgármester ur jegyzőkönyvileg azt kérte, hogy a választás napoltassék el, mert a város belterülete lejtmérés alatt állván, költség kimélés tekintetéből a város közönsége, mint nagybirtokos, ki akarja eszközölni, hogy a belterület a tagositás rendjén ujabb felvételnek és felmérésnek tárgya ne legyen, mely kéréshez a a jelen levő összes felek hozzá járulván, a mérnök választását bizonytalan időre elhalasztottam.

Ezután a város közönségének 1895. évi február hó 12-én 3194 sz. a. kelt felterjesztése folytán a m. kir. pénzügyminiszter ur 1895. április 12-én 14.859 sz. a. kivételesen megengedte, hogy a város belsőségére nézve, város rendezés érdekében Pompéry Elemér vállalkozó mérnök által készitett 1.1000 mérték arányu térkepek a város egész határára kiterjedő tagositás végrehajtása alkalmával — az 1893 évi 356. J. M. számu utasitás 71 §-ának és pontjától eltérőleg — ujabb felvételek pótlásául felhasználtassanak, illetve — hogy az ezen már végrehajtott felvétel által érintett terület a tagositási munkálatokegészen kihagyassék, oly feltétel alatt azonban, hogy ha az ottani kataszteri igazgatóság müszaki osztálya a másolatban ide csatolt rendeletem értelmében megejtendő beható vizsgálat után a kérdéses munkálatot müszaki szempontból kataszteri czélokra elfogadhatónak találja.

A többi feltétel ide nem tartozván, azokat nem közlöm.

A lejtmérési munkálatok hitelesitése csak 1898. évi szeptember hó 13-án eszközöltetvén, az ügy e miatt szünetelt 1898. évi szept. 28-ig, a mikor a város tanácsa a kir. törvényszéket értesitette.

Ezután 6522/899 polg. sz. a. arra nézve tüztem ki helyszini tárgyalást, hogy Pompéry féle lejtmérési térképek a tagositási felvételek pótlásásul mennyiben használtassanak fel, mely tárgyalást 1898. deczember 19-én kelt itélet ugy rendelkezett, hogy az 1875 kataszt. holdban és 1279 négyszög ölben megállapitott belterület a müködő mérnök által a tagositási munkálatokban ujabb felmérés nélkül beillesztendő lesz; de müködő mérnök minden egyéb teendőt az ujabb felvételen kivül teljesiteni tartozik. Ezen itélet gr. Teleky Lászlóné, továbbá a kolozsvári r. kath, egyh. és Szent-Erzsébet agg-ház által fellebbeztetvén, az ügyet a kir. tábla 1899. ápril. 19-én 638 899 sz. a. a 7396/898 sz. a. kelt itélet helyesen elintézettnek nyilvánitotta.

Ezután folyó évi 3283 polg. sz. a. az előmunkálatok tovább vitelére s jelesen: a müködő mérnök megválasztására és a költség előirányzat elkészitésére tárgyalási határ időül f. év és hó 26. napját tüztem ki, a kibocsátott hirdetményben vállalkozó mérnököket arra hiva fel, hogy ajánlataikat a külhatárra és a belterületre nézve külön tegyék meg.

Ezen fölhivásra ajánlatot tett öt müködő mérnök, a kik közül a megválasztásra ajánlatba hozatott Pataky Viktor és Rignát Albert. Megjegyzem, hogy a tárgyalás kitüzésével kapcsolatosan megkerestem a kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóságot, hogy a Kolozsvár városi legutóbbi adókataszteri birtok ivek összesitését mielőbb megküldeni sziveskedjék, mire 44.348—899 szám alatt azon értesitést vettem, hogy „Kolozsvár szab. kir. városra vonatkozólag az egyéni kataszteri birtok iveknek oly összesitését, a mely a birtokosok személyében beállott összes változásokat feltünteti, az igazgatóság nem küldheti meg, mivel a birtokváltozásokat a városi adóhivatal vezetné keresztül, a változások tekintetbe vételével eszközölt összesités is a városi adóhivatal birtokában van és onnan megszerezhető." Erre azonnal megkerestem a tek. városi tanácsot, honnan 24.134|899. sz. a. 1899. szept. 18-ról azon értesitést vettem, hogy „ujabb összesitett kataszteri kimutatása az 1884. évin kivül nincsen."

„Van azonban földadó kivetési laistroma, mely minden évben ujból készül, s melyet adóhivatala használ. Ezt a lajstromot a tárgyalásnál felmutathatja hosszabb időre, azonban adóhivatala nem nélkülözheti. De ha a birtokosság és az ügy érdeke ugy kivánja, lemásoltathatja a tagositási költségek terhére."

Én mint eljáró biró utóbbi ezen várt értesitésre a már kitüzött határidőt az ügy érdekében azon feltevésben nem halasztottam el, hogy a mérnök választást a földadó kivetési lajstrom avagy az adóhivatal által vezetett adókataszteri birtok ivek alapján a betüsoros névjegyzék segélyével végrehajthatom. Ezen reménységem azonban nem teljesült, mert a bemutatott földadó kivetési lajstrom adózási czélból készülvén, az adó kataszteri birtokivekben pedig a birtokváltozások 1898. végéig csak részben lévén bevezetve, a mérnök választás ezen alapokon megejthető nem volt.

Az ügy ilyen állásában jelen levő felek egyhangulag kérték, hogy a mérnök választás addig halasztassék el, mig Kolozsvár szab. kir. város adóhivatala az adó kataszteri birtokivek összesitését ugy el készíti, hogy abban az ujabb birtok változások folyó évi okt. hó 1-éig keresztül vive legyenek, mire nézve kérték a városi tanácsot fenirt értelemben hivatalból megkeresni, hogy a kivánt összesitést minél előbb elkészittetni sziveskedjék.

Ezen legyőzhetlen akadály miatt a mérnök választást kénytelen voltam elhalasztani és a tek. városi tanácsot folyó évi 5072 polg. cz. a. felek kéréséhez képest megkeresni.

A fentiek szerint igaz, hogy a tagositási ügye a belterület miatt négy évig szünetelt, de ezen szünet felek egyhangu kérése folytán következett be és annak eredményeül a belterület ma már felmérendő nem lévén, az adózók javára legalább is husz-huszonöt ezer frt o. é. megtakaritás mutatkozik, mely az adózok érdekét tekintve éppen nem kicsinyelhető.

Ezek szerint az 1898. évi deczember hó 9-ik valamint a f. év és hó 26-ik napjára kitüzött tárgyalások feleslegeseknek nem mondhatók s hogy alólirt eljáró birói tisztét felületesen teljesitette volna, egyáltalán nem áll és e részben alólirt az ahoz értők véleményének nyugodtan néz elébe.

A mi a birókiküldés megszüntetését illeti, bizonyos, hogy ha az ügy a kolozsvári *kir. törvényszék által végeztetik, a kiszállások és napi dijak czimén jelentékeny összeg takarittatik meg a birtokosság javára* és e mellett a hozzáférhetőség is előnyt nyujt; azért a jelzett kérelmezést alólirt is helyesli és azon meggyőződésben van, hogy a *névtelen vezérférfiaknak* a delegátiót megszüntetni sikerülni fog. Egyben szabadjon névtelen levelező urakat arra kérnem, miszerint befolyásukkal segitsenek abban, hogy a tek. városi tanács a jelzett adókataszteri összesitést mielőbb készittesse el és ide küldje meg, miáltal lehetővé válnék az, hogy a mérnökválasztást még a folyó évben megtartsam s következve a mérnöki kinevezés és a költség előirányzat is még a tél folyamán jogerejüen elbiráltassék és ehez képest a mérnökbevezetést jövő év kora tavaszán eszközölhessem, mely esetben késedelemről nem lehetne szó.

Arra nézve, hogy Rignát Albert vállalkozó mérnök utóajánlatát jegyzőkönyvre vettem, a felelősséget nyugodtan elvállalom; mert ez által a tagositási költség jelentékenyen apadna, ha esetleg nevezett mérnök választatnék meg, sőt azt is kijelentem, hogy mérnöki utóajánlatot a választás megkezdéséig jövőben is elfogadok, de csak az ajánlott két mérnöktől.

A 7346—898. sz. alatti elsőbirói itéletet és a 937—899. sz. a. kir. táblai végzést ./' alatt 2 drb.-ban a tek. szerkesztőségnek idezárva azért küldöm meg, hogy az ügy iránt netalán érdeklődők azt ott megtekinthessék.

Teljes tisztelettel vagyok

Torda, 1899. szept. hó 30.

Székely Miklós,
eljáró biró.

Október 6-ika.

Budapesten.

Az Első Erzsébetvárosi Kossuth Ferencz-asztaltársaság e hó 8 án, az aradi vértanuk kivégzésének félszázados évfordulója alkalmából szavalatokkal és szónoklatokkal társas vacsorát rendez.

A Budapesti Országos Katholikus kör igazgató választmánya elhatározta, hogy a szabadság vértanuinak emlékére október 6-án a belvárosi főplébánia templomban tartandó gyászmisén testületileg megjelenik. A hatholikus kör tagjai részére a templomban külön ülőhelyeket tartanak fönn. A tagok fél 10 órakor gyülekeznek a kör helyiségében. Az elnökség ez uton is fölkérl a kör tagjait, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Aradon.

Dr. Barabás Béla ma kieszközölte a kereskedelemügyi miniszternél, hogy október 5-én különvonat fog indulni az aradi ünnephez.

A különvonat, mely délután 3 órakor indul el a fővárosból, este 8 órakor érkezik Aradra és onnan másnap a késő délutáni órákban jön vissza.

A képviselőház háznagyi irodájában jelentkezhetnek a képviselők, kik az aradi ünnepen részt akarnak venni. Ujabban jelentkeztek: Hieronymi Károly, Molnár Antal, Vészi József, Hentaller Lajos, Rigó Ferencz, Lázár Árpád, Papp Elek s mások.

A külön vonaton helyet foglalhatnak majd a képviselők, főrendek, a város küldöttsége, a honvédek, egyetemi ifjuság küldöttei és a hirlapirók. A különvonat használatához egy rendes menetjegy váltása lesz szükséges.

A főváros hivatalos képviselete a bizottsági tagok közül eddig a következők jelentették be a polgármesternél az aradi gyászünnepen való részvétüket: Polónyi Géza orsz. képviselő, Eulenburg Salamon dr., Hecht Ernő dr., Szalay Mihály dr., Habáthy Sándor, Véri Károly, Springer Ferencz dr., Wolfner József, Schwarcz Lajos. Jelentkezni lehet még ma, kedden déli 1 óráig.

A budapesti függetlenségi és 48-as polgárok köre legutóbb tartott választmányi ülésén az október 6-án tartandó gyüszünnepélyt tárgyalván, elhatározta, hogy a kör képviseletében 12 tagu küldöttséget meneszt Aradra. A küldöttség tagjaiul megválasztotta Vig Viktor dr., a kör ügyészének vezetése alatt Kratochwilla Sándor, Kratochwilla János dr., Schwaighoffer Ferencz dr., Kovács Gyula, Borsiczky Kálmán, Novák József, Lamy György, Rabanek Kálmán, Schäffer János, Mezei Péter és Wegele Imre vál. tagokat. Az ünnepély tárgyában külömben még e hó 4-én este 8 órakor a kör helyiségében választmányi ülés lesz.

Temesvár város tanács a vidéken elhatározta, hogy az aradi vértanuk emlékére október 6-án koszorut tesz, melyet Meskó Béla dr. tanácsnok visz Aradra.

A mezőturi függetlenségi és a 48-as párt mintegy 80 tagu küldöttséggel fogja magát az aradi gyászünnepélyen képviseltetni és a párt nevében remek kivitelü koszorut helyez a vértanuk szobrára.

Hódmező-Vásárhelyről külön vonat megy küldöttséggel, a város koszorujával, a hol dalárda és számos más egylet is részt vesz. A dalárda a vesztőhelyen tartandó ünnepélyen is részt vesz s elénekli Mosonyi Szentelt hantok czimü énekét. Endrey vezeti a küldöttséget s a város megbizásából résztvesz az október 8-iki ünnepélyen is és koszorut helyez Batthyány mauzoleumára. A törvényhatóság kimondta, hogy a városi hivatalok és községi iskolákban október 6-án szünet legyen. Az összes templomokban gyászistentiszteletet tartanak, a melyen a törvényhatóság testületileg vesz részt.

A nagyváradi függetlenségi és 48-as pártnak mintegy 30 tagja Szokoly Tamás elnök vezetése alatt október 6-án átmegy Aradra és ott a vértanuk szobrára koszorut helyez. A koszoru a következő fölirást fogja viselni: „A nagyváradi függetlenségi és 48-as párt — a nemzet 13 vértanujának".

A biharmegyei és nagyváradi 48-as honvédegylet az ünnepségeken testületileg vesz rész.

Szarvas város legutóbbi közgyülésén Haviár Gyula inditványára határozatba ment, hogy az aradi vértanuk emlékére Aradon tartandó ünnepen képviselteti magát és diszes koszorut küld.

SZINHÁZ.

Carmen. Tegnap operát láttunk. Bizet remekét: Carment. Sokszor láttuk már; sokszor meg is emlékeztünk róla. Hogy mégis részletesen irunk, egész természetes. Olyan volt ennek az operának előadása nálunk, melyet eléggé méltányolni nem lehetett. Lássuk tehát, haladtunk vagy estünk öt hónap óta. *Székely* Irén Carmenje pompás. Mintha még jobb volna, mint eddig. Sok olyan nüanszot fedeztünk fel játékában, a mi eddig hiányzott. Mintha öntudatosabban is játszana. Kár, hogy csak az első felvonásban van igy; a többiben már kevesebb érdeklődést tud kelteni. Ez különben a szerepnek is hibája. Micaëlát uj szereplő énekelte: *Wlassák* Vilma. A kisasszony határozottan kiváló énekesnő. Az ő éneke: igazi müvészet. Ilyen két énekesnővel, mint Székely és Wlassák, valóban érdemes foglalkozni. Nem is lesz érdektelen párhuzamot vonnunk a kettő között. Mind a kettő jó énekesnő, de mégis lényeges külömbség van kettőjük között. Hogy Székely Irén szépen énekel, az nála: ösztön, jó érzék; Wlassák Vilmánál ellenben: megjegeczedett, megállapodott énektudás. Hangja mindkettőnek kitünő. De mig Székely hangjának szines, meleg vagy mondjuk érzéki voltával hat; addig Wlassák fejlett énektechnikájával, a hang kezelésének müvészetével ragad el. Tapasztalhattuk ezt a harmadik felvonás briliánsul énekelt nagy áriájánál, mely után olyan viharos taps hangzott fel, a milyent ritkán lehet hallani. Escamillot *Mányai* énekelte. Nála feltünő haladást észlelünk. Játékában több biztosság van; hangját is már jobban tudja beosztani. Torreador-indulóját megismételtette a közönség. *Korányi*, *Komlósi*, *Mezei*, *Fehér*, *Nyárai*, *Leövey* a régiek; ujabb mondanivalónk nincs róluk. A karra kell egy megjegyzést tennünk. Ugy látszik, hogy a szinházi kar ugy elillan rendre-rendre, mint a benzin. A kar rég nem volt ilyen hiányos a kolozsvári szinháznál, mint most. Az a nehány nő és férfi, a ki a kórust fujja, valóban emberfölötti munkát végez, mindenik kettő helyett énekel. Igyekezzék az igazgatóság, hogy mielőbb kiegészitse. Ha Krecsányi 34 rendes, énekelni tudó kardalost tud tartani, nem hal bele a kolozsvári szinház sem. Mert nálunk csaknem tizzel kevesebb a létszám. A jelenlegi karral ilyen gyönyörü előadást csak *Stephanides* Károly tud elérni, ki egyaránt ura a zenekarnak, karnak és énekeseknek. Illesse is őt első sorban a megérdemelt elismerés. *(b. á.)*

*

Hütelen bemutató előadása lesz holnap, szerdán. *Bracco* vigjátéka megjárta már az összes európai nagyobb szinpadokat és mindenütt nagy tetszésben részesült. Hozzánk a budapesti Vigszinházból került a darab, a hol ma is állandóan müsoron van. Nálunk Horváth Paula, Bihari és Bónis játszák a vigjátékot, a melyben egyaránt jó szerepekhez jutottak.

*

A pörös Szulamith. Most, hogy a *Szulamith* daljáték szinre került a Magyar Szinházban, evvel kapcsolatban érdekes müvészi pörökre van kilátás. Az egyiket *Donáth* Ede karmester inditja a miatt, hogy a zeneszerzők közt az *ő*

A természetnek ez a játéka még rejtélyesebb, ha tudjuk, hogy a lábnak és ollónak ez az ujranövési képessége megszünik, mihelyt az elválás nem az izületben történt. Sőt ennél nagyobb baj is éri az állatot. Ha például egy langusztnak finom késsel vagy ollóval két izület között vágjuk le a lábát, akkor már nem képes a csonka lábat magától eltávolitani s a metszés helyén feltétlenül elvérzik a szegény pára.

Papirra vetém ezeket az adatokat, mert nem kétlem, hogy azok, kik szeretik a természetet, ezuttal is ujabb bizonyságot nyernek arról a meglepő és titokzatos és fenséges alkotásról, melynek az ember is kiegészitő része.

Bartha Miklós.

Nina.

— **Angol regény.** —

Az Ellenzék részére forditotta: *AMICA.*

IV.

(Folytatás.) (8)

— Dunstan kisasszony — folytatá Lady Heléna — mielőtt elmegyek innét — és nem maradhatok hosszasan, mert sok dolgom van a városban — reménylem, hogy ennek az egész eljárásnak az esztelenségét meg fogom magának mutatni. Kérem, meggondolta-e, hogy maga az én fiamnak mely véghetetlenül alatta.

— Nindeot meggondoltam, — szakitá félba Nina gyorsan. Tudom, hogy mily méltatlan vagyok az ő szerelmére, mily kevés van bennem, a mi őtet hozzám vonja, hogy ő kapbatna feleséget, aki sokkal inkább találna hozzá mint én; de — és az édes hang remegett és a kis kezek össze kulcsolódtak — ő kész mindezeket keresztül nézni — mert szeret!

Lady Heléna mosolygott, lassu, hideg, gunyosan megvető mosolygással, a mi a fiatal leányt vérig sértelte, midőn azt látta; Lady Heléna megvető kiváncsisággal vizsgálta Ninát, mialatt az azt a kis kifakadását tette. És a mint a leány édes hangja elhalt, ő ladysága felhuzta a szemöldökeit.

— Mert szerette magát? — ismétlé nyugodtan. Dunstan kisasszony, én nem kétlem, hogy ő azt mondta magának; de én azt képzeltem, hogy a maga saját józan esze megakadályozhatta volna, hogy egy olyan állitást elhigyjen.

— Tehát azt kell, hogy higyjem — és Nina egyenesen nézett a Lady Heléna arczába, a mint beszélt, — hogy Stafford ezredes nem mondott igazat — hogy hazudott — midőn azt mondta?

— Oh, Dunstan kisasszony! Milyen csuf szót haszuál! — mondá Lady Heléna nevetve. Az ilyenféle kellemes kis véleményekre nem szokták azt alkalmazni. Valóban szeretném tudni, hogy Douglas azt az igét „szeretni" hány nővel hajtogatta? Ha mindenik betüszerinti értelembe vette volna, — a hogy maga látszott venni — gunyosan — ki tudná azt megmondani, hogy mennyi kellemetlen bonyodalomba hozta volna magát. — Maga tudja, — tevé utánna, még kényelmesebben helyezkedne el a székében és félig bizalmas hangon beszélve, hogy Douglas teljes életében flirtelő volt, rettenetes flirtelő nem csak flirtelő, de *par exellence* asszonyok bolonditója annyi *amourettesje* volt, a mennyi — ő ladysága hasonlatosságot keresve körül nézett és nem találva folytatá — a mennyit lehetséges csinálni. Ő csapodár és ingatag és oly „volatile" mint a szellő; szerelmi nyilatkozatai oly számtalanok, mint a csillagok, de nem oly örökké tartók, — folytatá Lady Heléna megelégedéssel.

Reménylem, hogy Dunston kisasszony nem képzelte, hogy a fiamat hüségessé tudná tenni?

— De Lady Heléna, ő szeret engem, mondá a leány töredezett hangon. Ez nem képzelődés; ő azt mondta, hogy szeret engem és — én — én teljes szivemmel szeretem őtet!

A két kezével eltakarta az arczát, hogy az azon levő égő pirt, mit szenvedélyes vallomása okozott, elrejtse, A Lady Heléna szép hideg arcza elsötétült és ő egy türelmetlen mozdulatot tett.

— Nem kétlem, hogy magának érdekében áll őtet egész szivével szeretni — jegyzé meg gunyosan. Mount Stafford urnőjének lenni nem megvetendő állás és abban az esetben, ha Douglas megváltozna és az ő szerencsétlen mésallianceat keservesen megbánná, magának még mindig nagyon lényeges haszna maradna.

— Lady Heléna — kiáltá a leány, rémülettől elfehéredett arczáról levéve a kezét és szemeit a kinzójára emelve, olyan nyomorultnak, olyan hitványnak képzel engem, hogy Douglast azért szeretem, mert gazdag? Kegyed téved!

Büszke mozdulattal fordult el, mire a Lady Heléna arczát haragos pir futotta el. A fiatal leány vele született nemessége megszégyenitette őtet, őtet, az éles látásu, lelkiösmeretlen világias asszonyt, belátta, hogy ha czélt akar érni, más módokat kell használni azok helyett, melyeket eddig alkalmazott. Ha Ninától meg akar szabadulni, annak a Douglas iránti szeretete által kell azt tenni — azon szeretete által, mely szép szemeiből sugárzott és édes ajkain reszketett.

— Dunstan kisasszony, — mondá, rövid szünet után és nyájasabb hangon, mint a hogy eddig beszélt, — bár mennyire kivánom azt tenni, nem tudok a maga szeretetében Douglas iránt kételkedni. De őtet hibáztatom, a miért olyan szerelmet ébresztett, a mi magának csak boldogtalanságot hozhat.

— Boldogtalanságot? — ismétlé Nina halkan.

— Igen, boldogtalanságot, — mert, a mit maga elég szerencsétlen volt komolyan venni, a Stafford részéről csak mulékony fellobbanás volt. Maga csinos és fiatal, elég vonzó arra, hogy bámulatot nyerjen, de azt gondolja, hogy maga minden kedvességével képes egy olyan férfit lekötni, a ki oly sok ragyogó szépségü asszonyt szeretett — szeretett és otthagyott?

Lady Heléna nyájas hangon és elnéző szánalommal beszélt, mint ha az általa okozott fájdalmat valósággal sajnálná.

— A Douglas szerelmi fellobbanása csak mulékony lehet, — folytatá egy pillanat mulva, mig Nina, halvány ajkait az elszánt türelem kifejezésével szoritotta össze, a mi kinzójának a figyelmét nem kerülte el és ha elég hosszasan tartana arra, hogy magát feleségül vegye, egy olyan házasság nagy szerencsétlenséget hozna reá és örökké tartó megbánást.

— Lady Heléna, Douglas kérte fel kegyedet, hogy hozzám jöjjön és ilyen szavakat mondjon? — kérdé a fiatal leány a székéről felállva és kis reszkető kezét az asztalon nyugtatva, a mint lady Helénával büszkén állott szemtül szemben.

— Nem, oh nem — félek, hogy a szegény Douglas ez uj szeszélyének a bóditó hatása alatt van, de Dunstan kisasszony, az még korán volna, mondá lady Heléna kellemetlen mosolylyal.

— Ugy hát, mig Douglas nem fejezi ki saját maga azon kivánságát, hogy feledjem el azon mondását, hogy engem szeret —

— Oh, Douglásnak tulzott fogalma van a becsület törvényéről, szakitá félbe lady Heléna. Én azt hiszem, hogy ő magához lekötve érzi magát és ezt a köteléket, legyen az bármily terhes, nem fogja felváltani, de — felemelkedve — Dunstan kisasszony, maga nagyon kevés szeretettel lehet iránta, ha az a szándéka, hogy őt lekötve tartsa.

— Nagyon kevéssé szeretem! ismételte Nina remegő hangon. Oh lady Heléna, kegyed nem tudja, hogy én mennyire szeretem őtet! Életem mostan az övébe látszik olvadni. Oh, legyen jó hozzám, tevé utána, a kis kezét kinyujtva, azon gondolat által, hogy a Douglas anyjához beszélt, minden büszkesége meg volt törve. Kérem ne haragudjon, én nem tehetek róla, hogy őt szeretem.

Pillanatnyi csend volt, mig egymással szembeállva egymás szemébe néztek. De lady Heléna nem tett kisérletet, hogy a feléje nyujtott kis reszkelő kezet megfogja, csak közelebb huzódott egy kissé Ninához és még erélyesebb hangon beszélt.

— Tehát, ha szereti őt és ebben nem tudok kételkedni, ugy lemond róla, midőn megmondom magának, hogy a magával való házassága nem szánalmat, de megvetést hozna reá, hogy ha ő magát elveszi, mindenki által kerülve lesz, hogy az által a társaságban levő állását elveszti és barátaitól el lesz szakitva.

— De miért, miért? dadogta Nina. Lady Heléna, miért történne az vele? — Igaz, hogy szegény vagyok, de semmi szégyen nem ragadt hozzám.

— Semmi szégyen! ismétlé lady Heléna gunyosan. E pontra nézve eltérő a véleményünk. Semmi szégyen! Lehetséges-e, hogy megát a születésére vonatkozó körülményeket illetőleg tudatlanságban tartották?

(Folytatása következik.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

neve is szerepeljen. A másikat *Goldfaden*, a szövegiró inditja, a ki a legnagyobb nyomorban él Párisban. Már meg is bizta a pör meginditásával *Eötvös* Bálint ügyvédet és ő maga is legközelebb Budapestre érkezik. Jellemző *Goldfaden* szegénységére, hogy innen kellett neki Párisba utiköltséget küldeni. A Goldfaden pöre bonyolultabb, mint *Donáthé*. Igaz ugyan, hogy ő az Oroszországban megjelent librettóra rányomatta, hogy: *az előadás joga fentartva*, de kérdés, hogy kötelesek-e ezt Magyarországon respektálni? Donáth pörében az az *Abrahamovics* nevü házaló lesz a koronatanu, a ki a dalokat elénekelte Donáthnak.

*

Az Utolsó szerelem Bécsben. *Dóczi* költői vigjátékát az *Utolsó szerelmet* tiz évi pihentetés után a napokban ujra adták a bécsi burgszinházban. A darab reprise csaknem premiére számba ment, s ma a lapok nagy dicshimnuszokat zengenek a vigjátékról. Egyedül az előadást gyöngéllik, mint a mely nem volt méltó kitünő a darabhoz. A szinház zsufolásig telve volt.

*

A Sárdy-ház. A *Magyar Szinház* egyik legközelebbi ujdonsága *Géczy* István népszinmüve a *Sárdy-ház* lesz. A népszinmü dalainak zenéjét egy homo novus: *Mocsáry* Imre földbirtokos szerzette.

Felhivás előfizetésre.

Október elsejével ez év utolsó negyedére nyitunk előfizetést.

Kérjük azokat az olvasóinkat, kiknek **október 1-én lejár** *az előfizetésük, szivesked jenek az október—december hónapokra eső* **4 frt** *előfizetési dijat mielőbb megküldeni, hogy a lapot továbbra is küldhessük.*

Elő lehet fizetni **bármely** *naptól kezdve.*

Egy évnegyedre 4 frt,
Egy hóra 1 frt 50 kr.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, október 3.

Kolozsváriak Aradon.

Csütörtökön reggel 8 óra 40 perczkor indulnak Kolozsvárról Tövis felé az Aradra menő honvédek és az ereklye muzeum kirándulói. Az államvasutak üzletvezetősége két I—II. és III. osztályu kocsit csatoltat az ereklye muzeum kérése folytán a vonathoz. E kocsikban kizárólag a jelvénnyel ellátott s Aradra utazók lesznek s a kocsikat Tövisen átcsatolják, igy tehát az átszállás kellemetlenségeitől is meglesznek kimélve a kirándulók. A visszautazás ugyanezekkel a kocsikkal fog történni Aradról.

Vasuti árkedvezmény.

Az ereklye muzeum által kért vasuti jegyek valószinüleg már holnap megfognak érkezni, a mennyiben az ereklye muzeum külön levélben megkérte Barabás Béla dr. képviselőt és Sebök Gyula hirlapirót, hogy közben járni sziveskedjenek, mikép a jegyek még mai nap postára adassanak. Az esetben, ha a jegyek elkésve érkeznének, a pénztárnál nyugta ellenében váltandó egész jegy s az ereklye muzeum lépéseket tesz, hogy az igazolvány alapján a visszatérés után az árkülönbözet minden mérsékelt jegy váltására jogositott kirándulónak visszatéritessék.

Honvédek részvételének megszoritása.

Az ország különböző részén vármegyékben és városokban van 70—90 honvéd egylet. Ezeknek olyan ügyeit, a melyek Budapesten nyernek elintézést, az egyletek küldöttei országos gyülésen választott és a fővárosban székelő ugynevezett központi bizottság intézi. Ez a központi bizottság, mely évről-évre választatik s mely *„1848—49-beli honvédegyletek országos egyesületének“* czimezteti magát, már a mult hó elején nyert az államvasutaktól az összes hazai honvéd egyletek utazni szándékozó tagjai részére, october 1-től 15-ig tartó érvénynyel biró, fél áru vasuti jegyeket. Az erről szóló rendelet az államvasutak igazgatósága a vasuti hivatalos lap szept. 22-én megjelent 42. számában közölte. Szó szerinti szövege ez:

141986. C. IV. a. Az 1848—49-es honvédegyletek országos egyesületének menetdijkedvezménye.

Értesitjük érdekelt közegeinket, hogy az 1848—49-es honvédegyletek országos egyesületének f. évi október hó 6-án Aradon rendezendő ünnepélyére utazó egyesületi tagoknak azon kedvezményt engedélyeztük, hogy azok a lakóhelyükhöz legközelebb eső vasuti állomásról Aradra és vissza saját vonatainkon, bármely gyors-, személy vagy vegyesvonatokon, a vonatnemek és kocsiosztályának megfelelő, menet-jövéskor külön-külön váltandó *féláru menetjegyjegyvel* utazhassanak.

Ezen kedvezmény f. évi október hó 1-től bezárólag október hó 15-ig érvényes és az általunk kiállitott és a nevezett egyesület elnöksége által aláirt és hivatalos pecsétjével ellátott szokásos igazolványok alapján vehető igénybe.

Mint ebből látható, bármely honvéd juthatott ily jegyekhez.

Azonban mit tett ez a közp. bizottság? Azt tette, hogy minden honvédegyletet felszólitott, hogy megyéjéből vagy kerületéből **egy** tagot jelentsen be, szept. 15-éig, hogy annak az egynek jegyet küldjenek.

Ily módon 30—40 öreg honvéd mehetet volna fel 2—3000 helyett. Ezt a megszoritást Mikás Zsigmond, a Tiszák egykori embere csinálta, mint az „Ellenzék“-nek szept. 15. számában a *„Mindenfélék“* rovatában emlitve volt.

Mikás, Mint a régi Tisza-rendszer hive, azt akarta ezzel elérni, hogy az öreg honvédek zömét vissza szoritsa a kegyeletes ünnepről s ezzel a bécsi hatalomnak örömet szerezzen. Ámde rosszul számitott, mert a forgalom megszoritásával az államvasutaknak is csökkentette 18—20 ezer frttal a jövedelmét.

Vasuti jegyek érkezése. A miniszter által a kolozsvári ereklye muzeumnak megigért vasuti jegyek Budapesten ma valószinüleg postára tétetnek. A jegyek megérkezhetnek a szerdán reggeli, vagy a csütörtök reggeli vonatokkal. Ha a csütörtök reggel Kolozsvárra jövő vonattal érkeznék is meg, még az esetben is felhasználhatják a kirándulók. mert Kardoss Kálmán távirda és posta főfelügyelő előzékenyen megigérni szives volt, hogy a jegyeket vonat érkezés után azonnal kiadatja.

Kik mennek Aradra? Tordáról 48—49-beli főtiszt és emigráns jelentette be az aradi ünnepélyen való részvétét.

Aradra mennek Kolozsvárról: Stemmer József 48—49. honvédaltiszt. Virágháti Gyula a Kossuth-szobor jegyzője Virágháti Béla, Vincze István, Vincze Istvánné urnő. Továbbá Koiozsvárról *Grünwald Mór* szoba festő, ki a kolozsvári honvéd vértanu-emlék keritését, az ereklye muzeum kérésére saját költségén festette s ki azt minden év halottak napján szépen kivilágitja, szintén részt vesz a kirándulásban.

Kolozsvár város koszoruja az aradi emlékre. Kolozsvár város koszorut tesz az aradiak emlékére. A koszoru letételére, Szabó Samu törvényhatósági bizottsági tagot kérték fel.

Gyászinduló.

Az Aradon okt. 6-án tartandó gyászünnepélyen a honvéd egylet választmánya *Makray Lászlónak* Petőfi induló czimü szerzeményét fogadta el, mely a halhatatlan költőnek „Csata dal“-ára van készitve. A müvet az egyesitett aradi dalosok fogják zenekarkisérettel előadni.

— **Gyászünnepély Nagy-Szebenben.** Bem egykori segédtiszte a következő sorokat irta az ereklye muzeumnak: Holnap 6-án, a legelső felelős magyar miniszterelnök és a 13 magyar tábornok kivégeztetésök ötven éves fordulója napján, itten Nagy Szeben-ben délelőtt 9 órakor a Szt. Ferencz rendi barátok templomában és 10 órakor a plebánia nagy tepmlomban gyászmisét szolgáltatnak. — Ez az oka, hogy tán Aradra nem mehetek — azonban, ha lesz itten kire bizzam, azon esetben 5-én délben Tövisen találkozunk. Nagy Szeben, 1899. okt. 2-án. Isten önnel, Pünkösti G. őrnagy.

— **Ipartestületek kongresszusa Kolozsvárt.** A hazai ipartestületek központi bizottsága végleg megállapitotta a f. év október 14. 15. napjain tartandó V. országos ipartestületi gyülés napirendjét. A kongresszus napirendje a már általunk ismertetett programmtól csak annyiban tér el, hogy a „Gőz- vagy villamos erőre berendezett bérmühelyek kisiparosok számára“ cz. tételt is bevették, melynek előadója dr. Kovács Gyula kir. tanácsos, a m. kir. keresk. muzeum aligazgatója. A kolozsvári ipartestület előadója, mint vendégfogadó testület a következő programmot állapitotta meg, október 12. 13. az érkező vendégek fogadása és elszállásolása, 13-án délután előértekezlet, ismerkedési estély, 14-én délelőtt 9 órakor a kongresszus megnyitása a városi vigadó nagy termében. Délben a város közönsége által felajánlott diszebéd. Délután a város nevezetességeinek megtekintése. Este közös vacsora 15-én d. e. a kongresszus folytatása, délben az ipartestület által az iparos egylet helyiségében diszebéd. Délután kirándulás a Fellegvárra. Este a kolozsvári ipartestület ifjusága önképzőkörének tánczmulatsága. 16-án kirándulás Maros-Ujvárra, külön programm szerint. Az érkező vendégek elszállásolására a testület előljárósága bizottságot küldött ki. A testület előljárósága ezuton ujólag felhivja az iparos tagtársakat, hogy a kik vagy 2 vendégnek szállást adni hajlandók, a testület irodájában mielőbb bejelenteni sziveskedjenek. Az érkező vendégek száma körülbelül 300-ra tehető.

— **A Szent-Ferencz-rend ünnepe.** Holnap ülik a Ferencz-rendiek Xeraphicus Szent-Ferencznek, rendjük nagy alapitójának, emlékünnepét, a melyet minden szerzetes templomban a lehető legnagyobb fénynyel és bucsus jelleggel ünnepelnek. A kolozsvári szerzeteseknél e mellett a 10 órai mise után a Szent-Ferencz III. rendjébe lépő mindkét nembeli tagokat az u. n. tertiariusokat fogja a társulati igazgató a szokásos módon és szertartások mellett felavatni.

— **Erzsébet szobra.** Erzsébet királynénak nevéről elkeresztelendő fellegvári serpentin ut még csak tervben van, az ut fensikján állitandó szoborra nézve, már érkeznek az ajánlatok. A napokban a városi tanácshoz két szobor mintának képe érkezett. Egyik szobrot Zola, a másikat Strobel mintázta. A szobrok közül a Strobel készitménye mübonzból 200 frt, valódi bronzból 550 frt. Zala készitménye mü bronzból 400 frt, valódi bronzból 1000 frt. életnagyságban. A város áttette a képeket és ajánlatokat a szépitő egylethez.

— **Thorma János** festőmüvész, ki az aradi kivégzést egy nagyobb szabásu képen oly müvészi kidolgozásban vászonra festette, jelenleg Kolozsvárt tartózkodik. Thorma képe a milleniumi kiállitás alkalmával lett bemutatva. Thorma Nagy-Bányáról jött Kolozsvárra, hol ma d. u. 3 órakor az ereklye muzeumot tekintette meg Pap Gábor festő társaságában. Thorma festőmüvész Kolozsvárról tovább utazik Székelyföldre.

— **Az októberi hurczolkodás.** Ritka esztendőben tapasztalhattunk oly nagymérvü lakásváltoztatást, mint a mostani októberi költözködési időben. Tegnap és ma majd minden utczában alig lehetett egyebet látni butortszállitó járműveknél. Csak a r. kath. egyházközségnek most épitett bérpalotáiba 54 család költözködött be, nem számitva az egyes üzlethelyiségekbe történt átköltözködéseket. Az a körülmény, hogy csak ezen uj épületekbe 54 család költözködött, nagyon is érezhetővé vált a többi bérháztulajdonosokra nézve, a menynyiben mindenfelé sürün találkozunk üresen maradt lakásokkal. Ebből különben a háztulajdonosok levonhatják maguknak azt a tanulságot, hogy a házbéreket illő módon *mérsékeljék*; Kolozsvár e tekintetben ugyanis alig áll a főváros mögött. A házbérek oly magasak, hogy a legtöbb ember éppen e miatt kénytelen a külső utczákban nézni lakás után, a hol mégis csak valamivel olcsóbban jut hozzá, mig a belváros utczáiban módfelett magas béreket követelnek. Ez az oka annak, hogy a legtöbb üres lakás a belváros utczáiban található.

— **Egy darab nagy város.** A kolozsvári r. kath. egyházközségnek a Főtéren és Szentegyház utczában épitett bérpalotái egy darab nagyvárost varázsoltak arra a környékre. Ezen épületek közt elvezető utcza aszfalt járóival és uj világitásával határozottan jól fest, ugy hogy ma Kolozsvárnak ez a legélénkebb pontja. Már csak az, hogy 54 család telepedett ezen épületekbe, mód felett élénkké tette e pontot, s ha hozzá veszszük még, hogy tegnapelőtt megnyilott a Kikaker féle kávéház, mely bármelyik világvárosba beillik s hogy a Pilseni sörcsarnok szintén pompás helyiséget nyert, továbbá az olaszbor árucsarnoka, meg a Faragó-féle kávéházi étterem is most nyittatott meg, a melyek különösen esténkint igen nagy közönséget vonzanak, mindenki megértheti, hogy ott egy darab nagyvárosi élet zajlik le, mely egészen uj jelleget adott ennek a városrésznek. Különösen esténként állandóan nagy sétáló közönség is verődik össze, mely érdekkel szemléli azt a mozgalmas képet, melyet ez a környék nyujt.

— **Az unitárius papnevelő** intézet és főgymn. ifjusága f. hó 6-án d. e. 9 órakor gyászünnepélyt rendez a főiskola disztermében az aradi vértanuk emlékére a következő müsorral: 1. Ének, előadja a főisk. dalárda. 2. Ima tartja Gálffy Zsigmond isk. főnök. 3. Szavalat, tartja Gál Miklós I. éves papnöv. 4. Szónoki beszéd, Koncz János VIII. oszt. tan. 4. „Az aradi sánczok alatt.“ Irta E. Kovács Gyula, szavalja Kovács Kálmán VII. o. t. 7. Ének, előadja a főisk. dalárda. A gyászünnepély iránt érdeklődőket ez uton tisztelettel meghivja a rendezőség.

— **Br. Bánffy Albertné emlékezete.** A kolozsvári jótékony nőegylet igazgató választmánya feledhetetlen elnöke, dr. br. Bánffy Albertné elhunyta után első ülését *Ferencz* Józsefné alelnök elnöklete alatt tartotta meg. Az elnök megnyitója után *Fekete* Nagy Béla titkár mélyen meginditó szavakban emlékezett meg a páratlanul nemes szivü, minta-életü urasszonyról, ki tettével, nemes példájával és buzgalmával a jótékony nőegyletet hivatása magaslatára emelte. Az emlékbeszédet annak az inditványnak az előterjesztésével rekesztette be, melynek alapján az egyesület kimondotta, hogy dicsőült elnöke emlékezetét jegyzőkönyvében megörökiti, s helyét kegyeletes érzelmének és mély fájdalmának kifejezése miatt egy évig nem tölti be. A mélyen sujtott családhoz részvétiratot intéz. Alaptőkéjéből ezer koronát külön számitva, ezt mint „Özv. losonczi Br. Bánffy Albertné emléke“ alapitványt kezeli, s kamatait évente szeptember hó 17-én, mint feledhetetlen elnöke halálának fordulóján kiosztja. Végül helyeslő tudomásul vette az egyesület, hogy az elnök elhunytáról gyász-jelentés adatott ki s ravatalára Ferencz Józsefné alelnők vezetése alatt küldöttségileg koszorut helyezett, ugy a beszentelésen, mint az engesztelő szt.-mise áldozaton testületileg, a temetésen pedig küldöttei által képviselve vett részt.

— **A budapesti uj unitárius lelkész.** Az unitáriusok Koháry utczai templomában vasárnap délelőtt iktatta be Ferencz József unitárius püspök a budapesti egyházgyülekezet uj lelkészét, Józan Miklóst. A vasárnapi beszédet már az uj lelkész tartotta, a ki jeles szónoknak bizonyult. Azután rövid beszédben kifejtette, mily uton akar haladni uj tisztében, hogyan akarja betölteni hivatását a szószéken, hiveinek egyéb egyházi dolgaiban és a társadalomban s kérte müködésére az Isten áldását s a hivek jóindulatát. Helyét utóbb a szószéken Ferencz József püspök foglalta el, a ki szép beszédben vázolta, mi a kötelezettsége a papnak gyülekezetével szemben s a gyülekezetnek lelkészével szemben. Majd a fiatal paphoz fordulva jó tanácsokkal látta el őt. A beiktatásnál jelen voltak: Bedő Albert volt államtitkár, dr. Székely Ferencz kuriai biró főgondnok, Mikó Miklós kuriai biró, Kozma Gyula isk. igazgató, Borbély Sándor a váczi siketnéma-intézet igazgatója, Chester Frank éjszak-amerikai főkonzul és a hivek nagy számban. A beiktatás után Székely Ferencz elnöklésével rövid közgyülés volt, melyen a számadásokat s egyéb lelkészi teendőket át adták az uj papnak.

— **Emlék-ünnepély.** Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye, püspöki egyházközség és kollegium együttesen néhai *Szász* Domokos püspök emlékére Székely-Udvarhelyt, 1899. október 8-án d. e. 10 órakor a templomban Isteni tiszteletet tart.

— **A bérkocsisok.** Felhivjuk a rendőrség figyelmét a kolozsvári bérkocsisokra, kik a publikummal szemben nem viselkednek elég tisztességesen. Vannak kivételesek, de általában annyi bosszantó eset fordul elő, a mit el nem hallgathatunk. A bérkocsisok gorombáskodnak a publikummal; több dijat követelnek, mint a mennyi tarifa szerint jár; sokszor nem tudják, melyik utcza hol van és több efféle. Jó volna az ilyen bérkocsisokat valahára megrendszabályozni.

— **Eljegyzés.** Dr. Pataky Jenő, kolozsvári kerületi orvos a napokban tartotta eljegyzését szük családi körben Veress Irma kisasszonynyal, néhai Veress Sándor 48—49-es honvédtiszt és emigráns, később Románia tagositó mérnöke özvegyének müvelt és bájos leányával.

— **A „Magyar Bazár“** mai számában közli az ez évi szépirodalmi pályázatának eredményét. A beérkezett számos pályamunka közül a kitüzött 3 dijat: *Vécseiné* Jankovich Lujza, *Tutsekné* Bexheft Lily és *Wettstein* Jenőné nyerték.

— **Egy németajku tanárjelölt** correpetitornak ajánlkozik. Czim: Werner Viktor, Külmagyarutcza 28.

Gyászrovat.

Marinka Kálmán MÁV. kolozsvári üzletvezetőségi tisztviselő tegnap délután hirtelen elhunyt. A szorgalmas tisztviselő hirtelen elhunyta fájdalmasan érintette kollegáit, kik egy szorgalmas és csendes pályatársat gyászolnak benne. Temetése holnap d. u. lesz s részt vesz azon az üzletvezetőség tisztikara. A temetés az elhunyt Házsongárdon levő házától történik. Nyugodjék békével!

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósitásai és sürgöny-levelei.)

Képviselőválasztások.

Szófia, okt. 2.

A tegnapi pótválasztásokon 34 kormánypártit és két ellenzéki jelöltet választottak be a szobranjéba. Három választás eredménye még ismeretlen.

Stockholm, okt. 2.

Az országgyülés második kamarájába való választások befejeződtek. A baloldal 18, a jobboldal 5 mandátumot nyert.

Andrée.

Stockholm, okt. 2.

A Svenska Telegrammbyrad jelentése szerint Andrée expediciójának nemrég talált bójáját tegnap itt kinyitották. Több szakértő és miniszter jelenlétében konstatálták, hogy ez a bója az ugynevezett sarki bója, a melyet Andréenak az északi sark érintésekor kellett kidobnia. A bóját mikroszkopikus vizsgálatnak vetik alá.

Iskola felszentelés.

Nagyvárad, okt. 2.

Az ujonnan épült internatust Goldis aradi gör. kel. román püspök Belényesen fényes egyházi ünnepélylyel felszentelte. Az ünnepély misével kezdődött, mise után a sokaság bucsumenettel az internatus elé vonult, a hol a felszentelés után Goldis püspök szabad ég alatt óriás közönség előtt lelkes beszédet mondott, hiveit mint a haza hü polgárait haladásra buzditván. Az ünnepélyen a magyarság is részt vett. A felszentelés után bankett volt, melyen Goldis püspök a királyt, Papp Vazul esperes pedig Goldist köszöntötte fel.

Vértanuk ügye a t. Házban.

Budapest, okt. 3.

A képviselőház mai ülésén okolta meg *Kossuth* Ferencz az *aradi gyásznap* ügyében beadott inditványát.

Kossuth beszéde után azonnal felállott *Széll* Kálmán miniszterelnök, aki többek közt kijelentette, hogy senki sincs e Házban, a ki fájdalmas és kegyeletes érzelmekkel ne emlékeznék ama gyászos eseményekről, maga is helyesli, hogy a képviselőház is fejezze ki a kegyeletét, de ennek azon határok közt kell mozognia, melyeket megszab az, hogy a Ház a maga kegyeletét mikép akarja kifejezni.

E tekintetben emlékeztet arra, hogy 1890-ben a vértanuk szobrának leleplezésénél Helfy inditványára a Ház koszorut küldött.

Most Kossuth inditványának mellőzésével Széll azt inditványozza, hogy a *Ház bizza meg az elnököt, a ki személyesen tegye le a Ház koszoruját a vértanuk emlékére.*

Thaly Kálmán szólal fel ezután.

Köszönettel hallotta a miniszterelnök kegyeletés szavait, de szükségesnek tartja, hogy az elhunyt hős tábornokok szobránál a legvitézebb miniszter, Fejérváry báró adja meg a tiszteletet s ő helyezze oda a koszorut.

Ezután még *Polonyi* Géza, *Madarász* József és *Visontay* Soma szólaltak fel Kossuth inditványa mellett.

A többség ez ellenében a *miniszterelnök indítványát emelte határozattá.*

Politikai séta.

Budapest, okt. 3.

A szocziálisták ma ismét politikai körsétát rendeztek az Andrássy uton.

A gyorsan elösietett rendőrök azonban hamarosan szétugrasztották őket.

Két helyen is *attakot intéztek* a szocziálisták ellen, egyiket a Gyár, másikat a Nagymező utczánál. A rendőrség a tüntetők közül mintegy *ötvenet letartóztatott.*

Az uj osztrák kabinet.

Bécs, okt. 3.

Az uj osztrák kormány végleg megalakult és pedig következőleg:

Elnök és földmivelésügyi miniszter gróf *Clary* Aldringer.

Belügyi: *Körber.*

Közoktatásügyi: *Hartel* lovag.

Igazságügyi: *Kundinger* lovag.

Kereskedelemügyi: dr. *Stibral.*

Vasutügyi: *Wittek* lovag.

Főszerkesztő:
BARTHA MIKLÓS.
Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

A ki egészségére vigyáz, igyék Ferencz József keserüvizet, a melyet 25 év óta nagy becsben tartanak az egész világon. Az utolsó kiállitáson egyedül tiszteltetett meg a nagy milleniumi éremmel és egyedül egy legmagasabb kitüntetéssel. A Ferencz József keserüvizet mindenütt árusitják.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönségnek becses tudomására hozni, hogy **„EURÓPA“** kávéház üzletemet **a róm. kath. egyházközség ujonnan épült fötéri palotájába** helyeztem át és hogy ezen üzlethelyiségemet f. évi **október hó 1-én megnyitottam.**

Megköszönve nagyrabecsült vendégeimnek, a t. közönségnek régi helyiségemben irántam tanusitott jóindulatát és üzletem támogatását, legyen szabad a pártfogást és jó akaratot magam részére továbbra is kérnem.

Kiváló tisztelettel
Kikaker Boldizsár
kávés.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hirdetések.

Sz. 2045—99. 939. 2—2.

Árlejtési hirdetés.

A „Károlina“ orsz. kórház s a kapcsolatos m. kir. tud. egyetemi klinikák részére 1900 évre szükséges cselédruházat (1000 frt érték) szállitás utján leendő biztositása végett f. évi **október hó 14-én** déli 12 óráig terjedő zárhatár idővel nyilvános árlejtés hirdettetik.

Vállalkozni kivánók felhivatnak, hogy egy koronás bélyeggel s 100 frt bánatpénzzel ellátott, saját kezüleg egyidőben irt ajánlataikat a fennti számra hivatkozással a „Károlina“ orsz. kórház igazgatóságának Kolozsvárt czimezve adják be.

A fennti határidőre be nem érkezett, valamint minden utólagos és távirati ajánlatok, nem fogadtatnak el.

Részletes feltételek, esetleges minták — valamint az egységárak a kórház irodában megtekinthetők, illetve lemásolhatók.

Kolozsvárt, 1899 év szeptember hó 30-án.

„Károlina“ orsz. kórház igazgatója:

Dr. Engel Gábor.

Sz. 5290—899 szolgb. 940. 2—2.

Faeladási hirdetmény.

Fogarasvármegye Oprea-Kerczisora község határában fekvő és az Oprea-kerczsisorai volt urbéres közbirtokosság tulajdonát képező fenyőerdőből 52 k. holdnak mintegy 8882 m³ luczfenyő fűrészanyag és 565 m³ luczfenyő épületi fa fakészlete a szerződés megkötésétől számitott 1 esetleg 2 évi kihasználási időtartam mellett **1899 évi október 13-án** délelőtt 9 órakor Oprea-Kerczisora községházánál nyilvános szóbeli és zárt irásbeli árverésen elfog adatni.

Kikiáltási ár 4592 frt 25 kr., minek 10%-a bánatpénz.

Árverési feltételek az alsó-árpási főszolgabirói hivatalnál és az alsóárpási m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Alsó-Árpás, 1899 évi szeptember hó 15-én.

A járási főszolgabiró:

Bisztray József
főszolgabiró.

1893—1899 943. 1—3.

Árlejtési hirdetmény.

A maros-ujvári és deésaknai m. kir. sóbányahivataloknál 1900. évben a következő élelmi czikkek és szertári anyagok szükségeltetnek:

I. *A maros-ujvári m. kir. sóbánya-hivatalnál:*

1800 hectoliter egy negyedrészben rozszsal vegyes elegybuza,
1000 hectoliter törökbuza (tengeri),
8000 kg. Kőolaj (petroleum) I. minőségü amerikai 3 csillagos,
6000 kg. Faggyu gyertya tisztán égő fonott béllel,
1000 kg. kétszer finomitott égő Repczeolaj,
3500 kg. I. minőségü „Baku“ gépolaj 9 százalék zsirtartalommal,
1000 kg. Hengerkenő olaj zöldes sárga nehéz folyásu,
1000 kg. sárga legjobb minőségü Parafin-kenőcs.

II. A deés-aknai m. kir. sóbánya-hivatalnál.

2500 kg. Faggyugyertya tisztán égő fonott béllel,
2400 kg. Kőolaj (petroleum) I. minőségü amerikai 3 csillagos.

Ezen termények és anyagok szállitását elvállalni szándékozók felhivatnak, miszerint egy koronás bélyeggel ellátott és vállalatuk után esedékes 5 százaléknyi bánatpénzzel felszerelt esetleg csak egyes tárgyakra és hivatalokhoz, vagy az összesre vonatkozó — a pályázati feltételekben meghatározott módon kiállitott irásbeli zárt ajánlataikat **f. évi november hó 28-án délelőtt 10 óráig** „Ajánlat anyagok szállitására“ feliratu boritékban lepecsételve, ezen m. kir. főbányahivatalhoz nyujtsák be.

A petroleum, repczeolaj, gép- és hengerolaj valamint parafin kenőcsre vonatkozó ajánlatokhoz minták is csatolandók, vagy az ajánló czég megjelölésével a m. kir. sóbányahivatalnak előre is küldhetők bérmentes csomagban.

Az általános árlejtési és szerződési feltételek alulirott m. kir. főbányahivatal kiadói vagy a szertárnoki irodában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Maros-Ujvárt, 1999 szeptember 26-án.

M. kir. főbányahivatal.

Árverési hirdetmény.

Vargyas község közbirtokosságának Udvarhelymegye Füle község határán levő 1200 hold területü erdejébe az idei **bükk makk** termése 300 frt kikiáltási ár mellett **1899. év október hó 15-én delelőtt 10 órakor** tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek el fog adatni.

Bánatpénz 30 frt teendő le. 946. 1—3

Vargyas, 1899 október hó 1-én.

Máthé János körjegyző. **Ilkei Sámuel** főbiró.

GYÜMÖLCSFÁK,

bogyógyümölcs cserjek, spárga gyökér, vadszőlő stb.
dús választékban
legjobban és legolcsóbban kaphatók:

CASPARI FR. és TÁRSAI

kitüntetett fa-iskolájából **Medgyesen,** (Nagy-Küküllő megye).

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 944. 1—5.

BURGONYA

a Magyar Államvasutak és Brassó—Háromszéki vasut mentén nagyobb tételekben

20—30 waggonig megvétetik!

Ajánlatok **Ugron Zoltánhoz** Székely-Keresztur Fiátfalva küldendők. 945. 1—1.

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy az ujonnan nyilt

HIRSCHFELD GYÖRGY

női divatáru-raktárában

a n. érd. közönség szolgálatára állanak a legujabb franczia- és angol **női ruhaszövetek** a legfinomabb és olcsóbb kivitelben, a legujabb **selymek** egész **toilettek, blusok** és **diszek, franczia barchettek, bársonyok, csipkék, szalagok, gyöngyös-** és **paszomenterie diszek,** a legjobb minőségü és szabásu franczia **miederek, esőernyők,** a legjobb hirnevü Schroll-féle **schiffonok, piquet, barchettek** és még sok itt fel nem sorolt czikkek.

Nagy raktárt tartok **bélés-áruk** és **szabó-kellékekből,** melyeket a legjutányosabb árban számitok.

Kérem a n. é. közönség **uj üzletem** iránt nagybecsü pártfogását.

Kiváló tisztelettel

930. 3—3. **Hirschfeld György**
főtér 34. sz. (Szathmáry-ház).

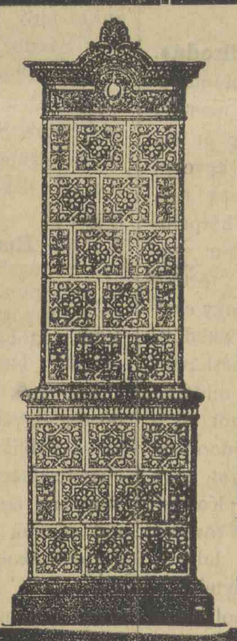

A t. épitő közönség figyelmébe!

Mivel helyben, **Kül-monostor-utcza 101. szám alatti**

1885. év óta fennálló

Kályha gyáramat

másra szándékozom átruházni, kénytelen vagyok a raktáron levő kitünő minőségü és stylszerü kivitelü kályha- és takaréktüzhelyeimet igen leszállitott árban eladni. A felállitás legjobb szakértő által eszközöltetik. Ugyszintén porczellán takaréktüzhelyek- és fürdő-kádak szállitása és fölszerelése is elvállaltatik.

914. 2—4. **Gáll B. János.**

MATUTSEK JOZSEF

férfi, női és gyermek czipész-üzlete

Kolozsvárt, Főtér 2. sz.

Megrendelések beküldött mérték, vagy lábbeli-minta után a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesittetnek.

257.(58 x.)

Eladók

Fő-utczában 17800 négyszögméter területü telek épitkezésre egészben, vagy két részben.

A föutra eső rész 10.000 négyszögméter, a hátulsó szintén utczára rugó rész 8000 méter. Előnyös feltételekkel.

Sétatér-utczában 9. szám alatti házastelek a kor igényeinek teljesen megfelelő berendezéssel, előnyös árban.

Értekezhetni **Sallak Árpád** urral az „Ellenzék“ kiadóhivatalában naponta 11—12-ig. 947. 1—6.

Eladó házas-telek!

Kolozsvárt, a Kismester-utczában 3. sz. alatt levő

külön álló házastelek,

mely áll 4 szoba, konyha és mellékhelyiségekből, szabad kézből

eladó!

Értekezhetni a tulajdonossal főtér 7. sz. alatt. 900. 3—6

Bérbe kiadó

1899. évi október hó 1-től Kolozsvárt **Nagy-utcza 6. sz.** és **Nagyhid-utcza 7. sz.** alatt levő szálloda, kávéház és étterem teljes berendezéssel együtt.

Bővebbet a háztulajdonosnál Nagy-utcza 6. szám alatt.

Ugyanott eladó!!!

3 utczára rugó félhold területü **házastelek,** a vashid közvetlen közelében, vasuti állomáshoz közel.

Felvilágositással szolgál **Sallak Árpád** ur az „Ellenzék“ kiadóhivatalában naponta d. e. 11—12 óráig. 948. 1—6.

Van szerencsém a nagyérd. helybeli és vidéki közönségnek becses tudomására juttatni, hogy folyó évi **október hó 1-től** kezdőleg Kolozsvárt Belközép-utcza 46. sz. a. vendéglőhelyiséget

„Vendéglő a kék szőlőhöz“

név alatt átvettem s azt ugyancsak f. évi október 8-án meg is nyitom.

Midőn ezt becses tudomásukra kivánom hozni, igérem, hogy eddigi jóhirnévnek örvendő konyhámból, ugy házhoz hordva, mint vendéglői helyiségemben jutányos árak mellett, reggeli, ebéd és vacsorával fogok a t. közönség rendelkezésére állani s főtörekvésem az leend, hogy ugy izletes ételek, mint tisztán kezelt italaimmal a nagyérdemü közönség pártfogását és támogatását kiérdemelhessem.

Mit kérve maradok a nagyérdemü közönségnek

Kiváló tisztelettel

Placsintár Rudolf
a „Kék szőlő“-höz czimzett vendéglő tulajdonosa.

917. 4—4.

Csakis a Hazai Ipart pártoljuk!

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utcza 7.

899. 3—6.

SOLYMOSY ÉS TÁRSA BETÉTI-TÁRSASÁG

Sürgönycim: **Solymosy-gépgyár.** **gépgyár- és vasöntőde Kolozsvárt.** **Telephon 186.**

Készit legjutányosabb áron és legpontosabb kivitelben a mai legmodernebb igényeknek teljesen megfelelő: álló és fekvő **gőzgépeket** a legujabb és legkissebb káros térrel működő dugattyus vezérművel; gőz- és szijhajtásu **szivattyukat, sajtókat,**

teljes szeszgyári-, malom és téglagyári berendezéseket,

gőz-kazánokat, vizi-kerekeket- és **turbinákat;** valamint mindennemü **gazdasági gépeket,** u. m.: **cséplőgépet, járgányokat, rostákat, Trieureket, szecskavágókat** stb.

Különös figyelmébe ajánljuk ugy a t. gazdáknak, mint kereskedőknek **nagyban** gyártott

ekéinket,

különböző gazdasági, kereskedelmi és épület **öntvényeinket,** u. m.: **oszlopokat, csigalépcsőket** stb. stb.

Mindennemü gépek és gépészek **javitását** a legjutányosabb áron és teljes megelégedésre eszközöljük.

Összes általunk szállitott munkánkért legmesszebb menő **jótállást** vállalunk el. 151. 56—*

Tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Szives pártfogásukat kéri **SOLYMOSY és TÁRSA betéti-társaság.**

Ny. Magyary Mihály „Ellenzék“ nyomdájában Kolozsvárt, Belközép-utcza 33. sz. alatt. Telefonszám 233.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.